

Koncepce polního automatizovaného systému velení

(Z jednání představitelů armád Varšavské
smlouvy)

Plukovník
doc. ing. Zdeněk Hradecký, CSc.

Ve dnech 14. — 22. 10. 1969 se konala v NDR v pořadí již pátá mezinárodní porada představitelů armád Varšavské smlouvy, pověřených úkolem mechanizace a automatizace velení vojskům.

Jedním z hlavních řešených problémů na této poradě bylo projednání návrhu koordinace prací při vybudování polního automatizovaného systému velení vojskům (PASVV). Základní principy budování PASVV projednali účastníci vědeckého semináře v dubnu 1969 ve Varně (BLR) a porada v NDR řešila již zcela konkrétně organizační opatření ke koordinované spolupráci na základě delimitace úkolů a odpovědnosti jednotlivých armád za rozpracování vyčleněných podsystémů.

Po několikaleté úsilovné práci na úseku mechanizace a automatizace velení a po řadě interních a dvoustranných jednáních, po řadě seminářů, konferencí a porad zaměřených k rozvoji velení v ČSLA, dostává se tedy proces rozvoje velení do stadia, kdy automatizovaný systém velení přestává být jen „pojmem“, ale stává se zcela konkrétním koaličním úkolem. Kdyby vzdálené perspektivy se přiblížily a „včerejší“ neúplné představy dostávají konkrétní podobu.

Vzhledem k tomu, že proces rozvoje velení v ČSLA nestál v minulých letech v ústraní, ale jakožto jeden z hlavních úkolů ve vědeckovýzkumné práci nacházel své místo i prostor na stránkách vojenských odborných časopisů, není snad nutné zdůvodňovat objektivní potřebu zkvalitnění a zrychlení systému velení. Zvědečtění řízení, jeho racionalizace a v podstatné míře pak jeho mechanizace a automatizace našla v naší armádě nejen kladnou odezvu, ale i pracovní zájem široké vojenské veřejnosti.

Proto se domnívám, že je zcela na místě, aby širší vojenská veřejnost byla informována o výsledcích na mezinárodní úrovni a abychom si my všichni společně uvědomili, že by bylo nanejvýše nesprávné nevidět náš nutný podíl na budování nového automatizovaného systému velení, je-

hož základy uvedené porady v roce 1969 položily.

Vědecký seminář ve Varně přijal za základ svého jednání tyto tři přednesené zprávy:

— Principy budování polního automatizovaného systému velení (přednesl představitel sovětské armády).

— Některé otázky budování polního automatizovaného systému velení na taktickém stupni (přednesl představitel NDR).

— Stav prací na SP třetí generace „RJAD“ „přednesl představitel sovětské armády“).

Po projednání těchto zpráv a posouzení základních problémů byl přijat jednomyslný závěr, který se stal základem podzimní porady.

Podstatné myšlenky závěru semináře ve vztahu k PASVV můžeme shrnout takto:

1. V současné době, souběžně s probíhajícími vybavováním štábů vojsk organizační a výpočetní technikou, experimentálním a ověřovacím řešením dílčích operačně taktických úloh na samočinných počítačích stacionárního typu ve všech armádách Varšavské smlouvy, je vybudování polního automatizovaného systému velení vysoce aktuálním problémem, který vyžaduje veškerou pozornost i soustředění úsilí pro jeho praktickou realizaci.

2. V intencích závěrů teorie vojenského umění o možném charakteru soudobého boje a operace a se zřetelem na úspěchy vědy a techniky, lze budovat polní automatizovaný systém velení na těchto zásadách:

— Struktura, funkční schéma a technické prostředky PASVV musí odpovídat organizační struktuře vojsk, bojovým vlastnostem zbraňových systémů a vlastnostem bojové techniky — a musí zabezpečit jejich nejefektivnější využití;

PASVV musí zabezpečovat na všech stupních centralizované i decentralizované velení v různých podmínkách a v různých situacích;

— automatizovat je nutné jak jednorázové a pracné informační procesy, taktic-

ko-technické propočty, tak i komplexní informační procesy s průběžnými operačně taktickými propočty použití sil a prostředků v boji a operaci;

— PASVV musí zabezpečit vysokou operativnost, pružnost a nepřetržitost velení, vysokou odolnost a stabilitu práce orgánů velení i míst velení;

— PASVV musí umožňovat správné spo-
jovat tvůrčí činnost člověka (velitele a důstojníka štábu) s činností techniky SP);

— PASVV musí být budován na základě maximálně možné unifikace technických prostředků i celých velitelských stanovišť a na základě perspektivních prvků, zařízení a prostředků automatizace;

— koncepce PASVV musí zabezpečit realizaci automatizace po etapách s postupným narůstáním a rozvíjením (tzn. s posouváním hranic automatizace na potřebnou úroveň).

3. Realizace těchto principů lze dosáhnout vybudováním integrovaného, automatizovaného systému od stupně prapor až po front, zajišťujícího s využitím jednotného systému spojení velení všem druhům zbraní, speciálním vojskům i službám.

4. Integrovaný automatizovaný systém velení (PASVV) lze v rámci frontu rozdělit na frontový, armádní a divizní systém velení s vyčleněním těchto relativně samostatných podsystémů:

— vševojskový podsystém velení,
— podsystém velení raketovému vojsku a dělostřelectvu,

— podsystém velení silám a prostředkům PVO (včetně stíhacího letectva frontu),

— podsystém velení týlu,
— podsystém velení frontovému letectvu (jen na stupni frontu).

5. Základní (a z hlediska stupňů velení nejnižší) jednotkou PASVV je prapor a jednotky na roveň postavené, kde mimo příslušné spojovací prostředky je nutné uvažovat o zřízení účastnických zařízení k předávání dat (DATČÍK) a automatického vysílání informací.

Na VS pluku (a u útvarů na roveň postavených) se předpokládá kromě spojo-

vacích prostředků skupinová soustava zařízení k předávání dat a zároveň zařízení k předávání a retranslaci informací na vyšší štáb.

— Na stupních divize, armáda a front se předpokládá využití mobilních samočinných počítačů s příslušnými soubory přenosových zařízení včetně spojovacích prostředků. (Jednotný systém samočinných počítačů se předpokládá vybavit počítači 3. generace z unifikované řady „RJAD“, a to typy P-30 a P-40 — vyrobené v mobilní verzi. Přitom se předpokládá, že v závislosti na požadavcích jednotlivých stupňů velení a druhů vojsk bude realizována příslušná stavebnicová kompletace těchto počítačů včetně vstupních a výstupních zařízení).

Ve vztahu k technickému zabezpečení PASVV, především k automatizační technice, byl na semináři na základě předložené zprávy o stavu prací na SP třetí generace vypracován projekt všeobecných vojenských požadavků na samočinné počítače 3. generace.

Domnívám se, že v této informaci není nutné demonstrovat tyto požadavky v plném rozsahu. Pro představu uvedu aspoň některé:

Nejdříve předesílám, že všeobecné vojenské požadavky vycházejí z možného charakteru soudobého boje a operací, potřeb velení a z předpokladu, že půjde o základní prvek systému velení, schopný pracovat společně s jinými prostředky automatizace a mechanizace v mírových i polních podmínkách. Dále pak uskutečnit, že využívané samočinné počítače 3. generace jsou určeny k řešení širokého okruhu informačních, informačně logických a výpočetních úloh, zabezpečující shromažďování, zpracování, uchování a sdělování údajů o bojové a operační situaci (o situaci, stavu a charakteru činnosti vlastních vojsk i nepříteli, o radiační, chemické i bakteriologické a meteorologické situaci) a stejně tak provádění operačně taktických výpočtů pro potřeby plánování a řízení boje či operace.

Projekt vytyčuje tyto základní požadavky na SP:

— Možnost komplexního využití, univerzálního použití ve všech druzích ozbrojených sil, vojsk i služeb.

— Vysoká rychlost práce s cílem zkrátit informační a výpočetní procesy.

— Jednoduchá konstrukce i využití, jednoduchá obsluha a vysoká spolehlivost.

— Možnost vytvořit stavebnicový systém cestou vzájemného propojení se společnou vnější pamětí, systémů vstupů a výstupů a zobrazení informace.

— Možnost okamžitého spojení s kanály, na nichž se předávají údaje malou, střední i vysokou rychlostí.

— Možnost zabezpečit současnou práci několika zájemců pomocí dálkových spřažených pultů.

Kromě těchto základních požadavků jsou v projektu rozpracovány i taktické požadavky na využití pevně zabudovaných počítačů, požadavky na matematické zabezpečení a na závěr i doplňkové požadavky na mobilní varianty samočinných počítačů unifikované řady RJAD typu P-30 a P-40.

V celkovém závěru pak seminář podtrhl skutečnost, že jak vypracování, tak i vybudování PASVV bude spojeno s řešením širokého okruhu organizačních, operačně taktických i technických otázek, které budou vyžadovat racionální a důslednou koordinaci. A tyto otázky doporučuje seminář řešit na poradě v říjnu 1969 v NDR.

Tolik tedy k základním problémům — podkladům, které byly předloženy k jednání poslední rady představitelů Varšavské smlouvy v říjnu 1969 v NDR.

Porada představitelů generálních štábů armád států Varšavské smlouvy k mechanizaci a automatizaci systému velení ve dnech 14. — 22. 10. 1969 vzala výsledky vědeckého semináře za základ svého jednání. Po prozkoumávání současného stavu rozpracovanosti dílčích problémů v jednotlivých armádách a po zvážení možností a kapacit byl zpracován konkrétní plán

realizačních opatření k rozpracování koncepcí jednotlivých podsystémů PASVV. Byli stanoveni odpovědní zpracovatelé, dohodována součinnost i způsob a formy vzájemné výměny zpracovaných materiálů i programů. Časově byl plán sladěn a ve formě návrhu byl předložen Spojenému velení.

•

Závěrem této informace bych chtěl dodat, že nelze v žádném případě tvrdit, že rozvoj velení v naší armádě by zaostával — eventuálně, že jsme nic neudělali. Přesto však bude pravděpodobně nutné znovu se zamyslet nad obsahem, zaměřením a celkovým pojetím tohoto problému u nás. Máme bezpochyby dostatečně velkou vědeckovýzkumnou základnu, která se podílí na rozvoji velení. Je však otázka, zda respektuje svým zaměřením cíl, vyplývající z požadavku mezinárodní spolupráce — zda náš přínos k vybudování polního automa-

tizovaného velení — jakožto základního systému velení, který doposud jsme mohli nabídnout a v případě zachování situace budeme moci nabídnout i v budoucnu — odpovídá silám a možnostem i schopnostem pracovníků vědeckovýzkumné základny oboru teorie velení. Osobně si myslím, že jsme v tomto směru zůstali nejen naší armádě, ale i svým přátelům v rámci Varšavské smlouvy něco dlužni, že jsme mohli udělat více. Vyhodnocení nedávného spojeneckého cvičení armád Varšavské smlouvy „ODRA-NYSA 69“ z hlediska využití prostředků automatizace a mechanizace velení vojskům je toho dosti pádným důkazem.

Konkrétní úkoly jsou před námi. Při dobré organizaci, chuti a zájmu se na příštím cvičení můžeme „rehabilitovat“ a tím dokázat, že své místo a úlohu v obranném systému armád Varšavské smlouvy — i v oblasti vědeckovýzkumné práce — vidíme a chápeme správně a zodpovědně.